

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
ЧНУ імені Петра Могили

_____ Іщенко Н.М.
« _____ » _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТРЕНІНГ-КУРС «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗА
ФАХОМ»**

Спеціальність 073 Менеджмент
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності 1

Завідувач кафедри спеціальності 2

Гарант освітньої програми 1

Гарант освітньої програми 2

Декан факультету економічних наук

Директор ННІПО

Начальник НМВ

Семенчук І.М.

Кузьменко О.Б.

Стоян О.Ю.

Кузьменко О.Б.

Норд Г.Л.

Семенчук І.М.

Філімонова О.Б.

Норд Г.Л.

Калініченко В.І.

Миколаїв – 2019 рік

1. Пояснювальна записка

У галузі вищої освіти освітньо-професійна програма магістра містить дві складові – освітню і науково-дослідну. Освітня складова передбачає поглиблену фахову підготовку, набуття досвіду застосування її результатів з метою розв'язання практичних професійних проблем. Науково-дослідна складова має сформувані дослідницьку компетентність майбутніх фахівців, а саме: розвиток здібностей і особистісних рис студента, що зумовлюють науковий характер професійної діяльності, визнання наукової діяльності як цінності, спрямованої на пошук нестандартних і ефективних рішень, а також сформованість необхідних дослідницьких умінь і навичок. На виконання даної мети спрямований тренінг-курс «Методологія наукового дослідження за фахом», який націлений на формування не просто професіонала виконавця, а професіонала-дослідника, здатного легко адаптуватися до швидко мінливих умов, знаходити вирішення виникаючих проблем через володіння дослідницькими вміннями.

1.1. Мета, завдання та предмет тренінг-курсу

Мета тренінг-курсу: навчити студентів основам методології та методики наукового дослідження за профілем їх майбутньої професії.

Завдання тренінг-курсу: ознайомлення студентів з сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень; формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес; освоєння навичок формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження; вдосконалення вмінь у галузі наукових досліджень, у здійсненні пошуку, у доборі й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, завдань і висновків дослідження

Предметом тренінг-курсу є методологія наукових досліджень і методика дослідження конкретних проблем народного господарства на основі загальнонаукових і емпіричних методичних прийомів певної науки, що дає змогу досліджувати економічні і соціальні процеси у їх спорідненості, відмінності та розвитку.

1.2. Місце тренінг-курсу в системі підготовки фахівців означеної спеціальності

Місце тренінг-курсу у структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми підготовки фахівця за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем. Тренінг-курс "Методологія наукових досліджень за фахом" є **нормативним курсом (обов'язковий компонент освітньої програми, циклу професійної підготовки) для підготовки магістрів.**

Вивчення курсу базується на відповідному рівні загальних знань, отриманих під час засвоєння здобувачами фундаментальних та спеціальних дисциплін, що були вивчені протягом навчання за першим (бакалаврським) рівнем підготовки.

1.3. Вихідні компетенції студента (знання, уміння та навички, якими повинен володіти студент в результаті вивчення дисципліни).

Студент повинен знати:

- методологію і методи наукових досліджень, що сприяє розвитку раціонального мислення, оптимальній організації наукової творчості в умовах практичної діяльності.

Студент повинен уміти:

- застосовувати отримані теоретичні знання у науково-дослідній роботі;
- методологію висунення гіпотез і складання плану дослідження;
- вміння вести пошук, відбір та опрацювання інформації джерел і літератури з теми дослідження, робити узагальнення і висновки;
- обґрунтувати актуальність проблеми дослідження;
- визначати мету, задачу, об'єкт та предмет дослідження;
- ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень;
- здатність визначати, мати доступ, аналізувати та поєднувати інформацію з різних джерел, документів та текстів для розгляду відповідних економічних задач;
- оформляти результати досліджень відповідно вимог до наукових праць;
- розвиток професійних умінь з формулювання та презентації результатів проведених досліджень;
- здатністю представляти результати проведеного дослідження у вигляді наукового звіту, статті або доповіді;
- раціонально організовувати наукові дослідження.

Перелік компетенцій, яких набуває здобувач після опанування даної дисципліни:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми під час професійної діяльності у галузі підприємництва, торгівлі і біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності, та характеризується невизначеністю умов і вимог

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та біржових структур

Здатність проводити дослідження з використанням теоретичних та прикладних досягнень в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності

Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Здатність до вирішення проблемних питань і нестандартних ситуацій у професійній діяльності за умов невизначеності та ризиків

Здатність до ініціювання та реалізації інноваційних проєктів в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності

Програмні результати навчання:

- здатність відібрати та застосувати у власному дослідженні сучасний методологічний апарат;
- здатність поглибити та/або удосконалити наявний методологічний апарат економічних досліджень

Сфера реалізації набутих знань і вмінь у майбутній професії: написання самостійних аналітичних записок, звітів, оглядів, службових листів та виконання інших творчих завдань для керівництва підприємства, установи чи організації; проведення наукових досліджень, написання статей, тез доповідей, дисертацій, авторефератів під час навчання в аспірантурі чи докторантурі.

Програма тренінг-курсу розроблена на основі навчального плану підготовки магістра галузі знань 07 «Управління та адміністрування», 2018 р.

1.4 Загальний обсяг навчальної роботи студента за спеціальностями.

Загальний обсяг навчальної роботи студента за спеціальностями.

Рік вивчення (курс)	Семестр/триместр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Кількість годин на тиждень	Форма підсумкового контролю	Система оцінювання
			Всього	Лекції	Лабораторні	Практичні	Семінарські	Самостійна робота			
Денна форма навчання											
5	9	3	90	-	-	30	-	60	2	Залік	100-бальна, ECTS, національна (4-бальна)
Заочна форма навчання											
5	13, 14, 15	3	90	-	-	6	-	80		Залік	100-бальна, ECTS, національна (4-бальна)

2. Програма тренінг-курсу

Денна форма навчання

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота	Загальний обсяг
Модуль 1.					
Змістовний модуль 1. Методологія та методи наукового дослідження					
Тема 1	Структурне розуміння методології наукового дослідження		2	4	6
Тема 2	Категорії, принципи, методи, теорії, парадигми наукового дослідження		2	4	6
Тема 3	Зміст та структура процесу наукового дослідження		2	4	6
Тема 4	Основні етапи та форми процесу наукового дослідження		2	4	6
Тема 5	Формування результатів наукового дослідження		2	4	6
Модуль 1.					
Змістовний модуль 2. Методологія і організація наукових досліджень					
Тема 6	Вибір напрямку наукового дослідження та етапи НДР		2	4	6
Тема 7	Поняття теми дослідження та її формулювання		2	4	6
Тема 8	Визначення предмета та об'єкта дослідження. Мета і завдання дослідження		2	4	6
Тема 9	Пошук, накопичення та обробка наукової інформації		2	4	6
Тема 10	Проведення теоретичних досліджень		2	4	6
Тема 11	Оформлення результатів наукової роботи		2	4	6
Тема 12	Ефективність наукових досліджень		2	4	6
Тема 13	Моральна відповідальність молодого вченого.		2	4	6
Тема 14	Апробація та оприлюднення результатів наукового дослідження.		2	4	6
Тема 15	Написання тез та на всеукраїнську студентську конференція «Могилянські читання»		2	4	6
Всього за курсом		-	30	60	90

Заочна форма:

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
ОСІННІЙ ТРИМЕСТР				
Тема 1	Методологія та методи наукового дослідження		2	26
ЗИМОВИЙ ТРИМЕСТР				
Тема 2	Методологія і організація наукових досліджень		2	28
Тема 3	Написання тез та на всеукраїнську студентську конференцію «Могилянські читання»		2	26
	Всього за курсом	-	30	80

3. Програма тренінг-курсу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Методологія та методи наукового дослідження

Тема 1. Структурне розуміння методології наукового дослідження

Тема 2. Категорії, принципи, теорії, парадигми наукового дослідження

Тема 3. Зміст та структура процесу наукового дослідження

Тема 4. Основні етапи та форми процесу наукового дослідження

Тема 5. Формування результатів наукового дослідження

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Методологія і організація наукових досліджень

Тема 6. Вибір напрямку наукового дослідження та етапи НДР

Тема 7. Поняття теми дослідження та її формулювання

Тема 8. Визначення предмета та об'єкта дослідження. Мета і завдання дослідження

Тема 9. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації

Тема 10. Проведення теоретичних досліджень

Тема 11. Оформлення результатів наукової роботи

Тема 12. Ефективність наукових досліджень

Тема 13. Моральна відповідальність молодого вченого.

Тема 14. Апробація та оприлюднення результатів наукового дослідження.

Тема 15. Написання тез та на всеукраїнську студентську конференцію «Могилянські читання - 2018»

4. Зміст тренінг-курсу ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Методологія та методи наукового дослідження

Тема 1. Структурне розуміння методології наукового дослідження

1. Види діяльності людини.
2. Наука як результат пізнавальної діяльності людини.
3. Наука як особливий види пізнавальної діяльності людини.
4. Об'єкт, суб'єкт і предмет методології наукового дослідження.

Тема 2. Категорії, принципи, теорії, парадигми наукового дослідження

1. Закони діалектики в науковому дослідженні.
2. Поняття принципів діалектики та їх роль у науковому пізнанні.
3. Категорії діалектики.
4. Формальна логіка у науковому пізнанні.
5. Значення аргументації та доказу в пізнанні.

Тема 3. Зміст та структура процесу наукового дослідження

1. Поняття науки
2. Функції науки
3. Наукова діяльність і наукознавство
4. Структура науки
5. Організація наукової діяльності в Україні
6. Законодавчо-нормативне регулювання науки в Україні

Тема 4. Основні етапи та форми процесу наукового дослідження

1. Основні етапи наукового дослідження.
2. Наукова проблема як одна з форм наукового пізнання.
3. Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми.
4. Поняття про факти дійсності, їх види та зміст.
5. Види гіпотез та їх роль у дослідженні явищ і процесів.
6. Наукова теорія – її сутність та структура.

Тема 5. Формування результатів наукового дослідження

1. Систематизація результатів дослідження.
2. Шляхи викладення висновків наукового дослідження
3. Архітектоніка звіту з науково-дослідницької роботи.
4. Вимоги до складання звіту згідно з ДСТУ 3008-95.
5. Продукція наукових досліджень.
6. Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Методологія і організація наукових досліджень

Тема 6. Вибір напрямку наукового дослідження та етапи НДР

1. Наукова проблема
2. Типи проблем: інформаційні, аналогові та гіпотетичні.
3. Етапи формулювання проблеми

Тема 7. Поняття теми дослідження та її формулювання

1. Поняття теми дослідження
2. Теоретичні, методологічні та організаційні теми дослідження.
3. Процес формування теми дослідження

4. Головні критерії актуальності теми

Тема 8. Визначення предмета та об'єкта дослідження. Мета і завдання дослідження

1. Об'єкт пізнання
2. Предмет пізнання
3. Співвідношення об'єкта та предмета дослідження
4. Формування мети дослідження.
5. Завдання дослідження

Тема 9. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації

1. Наукова інформація
2. Види інформації: природничонаукова; техніко-технологічна; економічна; соціально-політична.
3. Класифікація економічної інформації
4. Види джерел інформації
5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень
6. Пошук необхідної інформації. Пошук інформації в бібліотеці
7. Комп'ютерні технології пошуку інформації
8. Порядок обробки та групування інформації
9. Способи фіксації інформації: анотація; резюме; тези; стаття; реферат; цитата; конспект; покажчики

Тема 10. Проведення теоретичних досліджень

1. Форми теоретичного дослідження : закон, теорія, наукова гіпотеза
2. Процедури теоретичного дослідження
3. Методи теоретичних досліджень: аналізу та синтезу, індукції і дедукції, сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізації та формалізації, системний підхід.
4. Використання математичних методів у дослідженнях

Тема 11. Оформлення результатів наукової роботи

1. Методичні прийоми викладення наукових матеріалів
2. Основні композиційні елементи наукової роботи: вступ, основну частину, висновки та пропозиції; бібліографічний список використаних джерел; додатки.
3. Мова та стиль наукової роботи
4. Особливості наукового стилю

Тема 12. Ефективність наукових досліджень

1. Результат НДР як досягнення наукового, науково-технічного, економічного, фінансово-економічного, соціального та екологічного ефектів
2. Критеріями ефективності наукових досліджень
3. Ефективність роботи науково-дослідної групи
4. Три види економічного ефекту: попередній, очікуваний та фактичний

Тема 13. Моральна відповідальність молодого вченого.

1. Наукова етика
2. Авторське право
3. Порушеннями у наукових дослідженнях вважаються
4. Основні права та відповідальність наукових працівників

Тема 14. Апробація та оприлюднення результатів наукового дослідження.

1. Основні форми апробації наукових досліджень
2. Основні форми оприлюднення результатів наукових досліджень
3. Експериментальне впровадження
4. Рівні впровадження результатів наукових досліджень
5. Стадії впровадження наукових досліджень у практику роботи підприємств: дослідно-виробничого впровадження та серійного впровадження (впровадження досягнень науки, нової техніки, нової технології).

Тема 15. Написання тез та на всеукраїнську студентську конференція «Могилянські читання - 2018».

Заочна форма навчання

План групових занять

ОСІННІЙ ТРИМЕСТР

Тема 1. Методологія та методи наукового дослідження

1. Структурне розуміння методології наукового дослідження
2. Категорії, принципи, теорії, парадигми наукового дослідження
3. Зміст та структура процесу наукового дослідження
4. Основні етапи та форми процесу наукового дослідження
5. Формування результатів наукового дослідження

ЗИМОВИЙ ТРИМЕСТР

Тема 2. Методологія і організація наукових досліджень

1. Вибір напрямку наукового дослідження та етапи НДР
2. Визначення предмета та об'єкта дослідження. Мета і завдання дослідження
3. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації
4. Проведення теоретичних досліджень
5. Оформлення результатів наукової роботи
6. Ефективність наукових досліджень
7. Моральна відповідальність молодого вченого.
8. Апробація та оприлюднення результатів наукового дослідження.

5. Тести до тем

Тести до теми 1. Структурне розуміння методології наукового дослідження

Із запропонованих відповідей оберіть правильну.

1. Вироблення нових знань відбувається за наступною схемою:

- а) дослідження – парадокс – парадигма;
- б) парадигма – дослідження – нова парадигма;
- в) парадигма – парадокс – нова парадигма.

2. Учення про правила мислення в процесі створення теорії науки називають:

- а) методологією;
- б) парадигмою;

- в) методами дослідження.
- 3. *Методика – це:***
- а) засоби і методи отримання, дослідження і роботи з певною інформацією;
 - б) сукупність прийомів дослідження, що включає техніку і різноманітні операції з фактичним матеріалом;
 - в) сукупність засобів вивчення нового матеріалу.
- 4. *Методологія НЕ включає таку функцію:***
- а) уможлиблює введення нової інформації до фонду теорії науки;
 - б) виступає інструментом виконання завдань наукового дослідження;
 - в) визначає шляхи досягнення певної науково-дослідної мети.
- 5. *Одним із фундаментальних принципів методології, що відображає взаємозумовлений і суперечливий розвиток явищ дійсності є принцип:***
- а) генетичний;
 - б) діалектики;
 - в) історичний.
- 6. *Принцип детермінізму – це:***
- а) об'єктивна причинна зумовленість явищ;
 - б) вивчення явища в його розвитку;
 - в) вивчення явища відповідно до змін зовнішнього середовища.
- 7. *До загальнонаукових принципів методологічного дослідження належить:***
- а) принцип цілісності;
 - б) принцип взаємозв'язку;
 - в) системний.
- 8. *Термінологічний принцип дослідження передбачає:***
- а) комплексне дослідження великих і складних об'єктів, дослідженні їх як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин;
 - б) дослідження виникнення, формування і розвиток процесів і подій у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей та суперечностей;
 - в) вивчення історії понять і термінів, що їх позначають, з'ясування або уточнення змісту та обсягу понять, установлення їх взаємозв'язку та ієрархії, їх місце у понятійному апараті теорії, на якій ґрунтується дослідження.
- 9. *Відносно новим фундаментальним методом пізнання, що полягає у вивченні процесів самоорганізації та становлення нових упорядкованих структур, є:***
- а) синергетичний;
 - б) інформаційний;
 - в) системно-генетичний.
- 10. *Конкретнонаукова методологія – це:***
- а) система методологічних і методичних принципів і прийомів, операцій і форм побудови наукового знання;

- б) сукупність ідей або специфічних методів певної науки, які є базою для розв'язання конкретної дослідницької проблеми; це наукові концепції, на які спирається певний дослідник;
- в) вищий рівень методології науки, що визначає загальну стратегію принципів пізнання особливостей явищ, процесів, сфер діяльності.

Тести до теми 2. Проблеми наукового пізнання в історії філософії

Із запропонованих відповідей оберіть правильну.

- 1. У процесі міркування, використовуючи деякій термін, вживати його в одному і тому самому смислі, розуміти під ним щось визначне значе використовувати принцип:**
 - а) непротиріччя;
 - б) тотожності;
 - в) виключення третього;
 - г) достатньої підстави.
- 2. Який принцип вимагає, щоб всяке твердження було певною мірою обгрунтовано і підтвержено?**
 - а) непротиріччя;
 - б) тотожності;
 - в) виключення третього;
 - г) достатньої підстави.
- 3. Істотне, необхідне, стійке співвідношення, що повторюється, між явищами в природі, суспільстві і мислені – це:**
 - а) принцип;
 - б) характерність;
 - в) природній процес;
 - г) закон.
- 4. Якими змінами характеризується методологічні дослідження у другій половині 20 ст?**
 - а) занепад;
 - б) швидке зростання;
 - в) диференціація;
 - г) зміни не характерні.
- 5. До трьох основних класів концепції науки не належить:**
 - а) логіко-методологічна;
 - б) історична;
 - в) соціально-культурної детермінації;
 - г) науково-пізнавальна.
- 6. Кому з вчених належить важлива для методології розробка вчення о категоріїх як організуючої форми пізнання, їх деалектик?**
 - а) Платону;
 - б) Сократу;
 - в) Арістотелю;
 - г) Декарту.

7. Кому з вчених належить направлення проти схоластики про індуктивний емпіричний підхід до явищ природи?

- а) Бекону;
- б) Декарту;
- в) Галілею;
- г) Лейбніцу.

8. Разом з Беконем основоположником індуктивного методує:

- а) Ньютон;
- б) Локк;
- в) Галілей;
- г) Декарт.

9. Припущене судження про закономірний зв'язок явищ – це:

- а) закон;
- б) гіпотеза;
- в) аксіома;
- г) принцип.

10. Вчення про діалектичну філософію належать:

- а) Пуанкаре;
- б) Больцману;
- в) Гегелю;
- г) Ріккертю.

Тести до теми 3. Діалектичні та логічні основи наукового пізнання

Із запропонованих відповідей оберіть правильну.

11. Наукове завдання, що належить до конкретної галузі – це:

- а) наукова тема;
- б) наукова проблема;
- в) наукове питання.

12. На якому етапі наукового дослідження має місце формулювання гіпотези:

- а) на першому – вибір теми або проблеми дослідження;
- б) на четвертому – зведення результатів дослідження;
- в) на другому – уточнення проблеми і складання програми дослідження.

13. Яким логічним операціям відповідають правила Декарта:

- а) визначення, аналіз, синтез і нумерація;
- б) гіпотеза, експеримент, висновок;
- в) дедукція, вивчення історії, прогнозування.

4. Сфера наукових досліджень наукового колективу, спрямованих на вирішення значних завдань у певній галузі науки – це:

- а) проблемні питання;
- б) науковий напрям;
- в) вирішення завдань.

5. Тема – це:

а) наукове завдання, що належить до конкретної галузі наукового дослідження;

б) поставлена проблема, що є добре відомою для людей;

в) шлях вирішення заявленої проблеми.

1. Основою експерименту є:

а) гіпотеза;

б) науково поставлений дослід;

в) прогноз.

2. Наукове видання, що вичерпно і всебічно досліджує певну проблему – це:

а) монографія;

б) підручник;

в) докторська робота.

3. До неперіодичних видань належать:

а) газети;

б) серійні видання;

в) тематичні збірники.

4. Реферат – це:

а) доповідь на певну тему, що передбачає огляд відповідних літературних та інших джерел;

б) вид наукової публікації, який описує дослідження чи групу досліджень, пов'язаних однією темою, та виконана її науковими авторами.;

в) вид самостійної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, що виконується студентами вищих або середніх-спеціальних навчальних закладів протягом семестру з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань.

5. Середній обсяг дипломної роботи:

а) 40-50 сторінок;

б) 60-80 сторінок;

в) 110-120 сторінок.

Тести до теми 4. Специфіка наукового пізнання

Із запропонованих відповідей оберіть правильну.

1. Цілеспрямованим процесом пізнання, який здійснюється з метою викриття закономірностей зміни об'єктів в залежності від певних умов місця і часу їх функціонування для подальшого використання у практичній діяльності це:

а) наукове пізнання;

б) наукове дослідження;

в) науково-дослідницька праця;

г) наукова структура.

2. Метою наукового дослідження є

а) всебічне вивчення об'єкту;

б) достовірне вивчення об'єкту;

в) отримання та впровадження в практику корисних для людей результатів;

г) усі відповіді вірні .

3. Поділ на групи за певними ознаками з метою вивчення та наукового узагальнення у науковому дослідженні це:

- а) поділ об'єктів;
- б) побудова об'єктів;
- в) структура об'єктів;
- г) класифікація об'єктів.

4. За якою класифікацією наукові дослідження поділяються на теоретичні, теоретико-експериментальними та експериментальними?

- а) в залежності від сфери використання;
- б) в залежності від методів дослідження;
- в) за видам зв'язку з суспільним виробництвом;
- г) в залежності від джерел фінансування.

5. За якою класифікацією наукові дослідження поділяються на держбюджетні, госпдоговірні та нефінансові?

- а) в залежності від сфери використання;
- б) в залежності від методів дослідження;
- в) за видам зв'язку з суспільним виробництвом;
- г) в залежності від джерел фінансування.

6. За якою класифікацією наукові дослідження поділяються на довгострокові та короткострокові?

- а) в залежності від сфери використання;
- б) в залежності від методів дослідження;
- в) за тривалістю розробки;
- г) в залежності від джерел фінансування.

7. За якою класифікацією наукові дослідження поділяються на комплексні та диференційовані?

- а) за складом якості об'єкту;
- б) в залежності від методів дослідження;
- в) за тривалістю розробки;
- г) в залежності від джерел фінансування.

8. Якої класифікації наукових досліджень не існує?

- а) за складом якості об'єкту;
- б) в залежності від методів дослідження;
- в) за теоретико-експериментальним визначенням об'єкту;
- г) в залежності від джерел фінансування.

9. На якому принципі базується наукова праця

- а) творчий підхід;
- б) динамічність;
- в) самоорганізація;
- г) усі відповіді вірні.

10. Під інтелектом наукового працівника розуміють:

- а) захопленість працею;
- б) незадоволеність досягнутим;
- в) готовність до самопожертви, заради науки ;
- г) усі відповіді вірні.

6. Практичні заняття

№ заняття	Теми групових занять
1	Вибір напрямку/теми дипломної магістерської роботи. Визначення підприємств та галузі дослідження дипломної магістерської роботи
2	Збір необхідної інформації, вивчення та аналіз літературних та періодичних джерел з обраної тематики
3	Написання проекту-вступу до дипломної магістерської роботи: обґрунтування актуальності теми дослідження, огляд літератури
4	Визначення предмета та об'єкта дослідження, мети і завдання дослідження.
5	Визначення методів дослідження
6	Складання проекту змісту дипломної магістерської роботи
	Написання параграфів основної частини дипломної магістерської роботи:
7	Параграф 1.1.
8	Параграф 2.1.
9	Параграф 3.1.
10	Написання висновку до першого розділу (до параграфу 1.1. теоретичної частини) дипломної магістерської роботи
11	Перевірка виконаного наукового дослідження в системі «АНТИПЛАГІАТ»
12	Написання проекту-вступу до дипломної магістерської роботи зі всіма структурними елементами

7. Практичні ситуації

Завдання № 1

З метою організації проведення наукового дослідження (студентської наукової роботи) змодельуйте процедуру аналітичного дослідження.

Вкажіть особливості та основні етапи процесу аналітичного дослідження.

Завдання № 2

З метою організації проведення наукового дослідження (студентської наукової роботи) змодельуйте процедуру експериментального дослідження.

Вкажіть особливості та основні етапи проведення наукового експерименту.

Завдання № 3

З метою організації проведення наукового дослідження (студентської наукової роботи) змодельуйте процедуру проведення системного аналізу розвитку об'єкта Вашого наукового дослідження.

Вкажіть основні етапи та методичні підходи до здійснення системного аналізу.

Завдання № 4

З метою організації проведення наукового дослідження (студентської наукової роботи) змодельуйте процедуру проведення факторного аналізу розвитку об'єкта Вашого наукового дослідження.

Вкажіть та охарактеризуйте систему факторів, що впливають на його розвиток.

Завдання № 5

З метою організації проведення наукового дослідження (студентської наукової роботи) та застосування факторного аналізу здійсніть класифікацію факторів (об'єктивних та суб'єктивних, ендогенних та екзогенних, макроекономічних та регіональних тощо), що впливають на розвиток об'єкта Вашого наукового дослідження.

Завдання № 6

З метою обґрунтування вибору теми наукової роботи (або курсової роботи) визначте актуальність Вашого наукового дослідження.

Вкажіть його теоретичне та практичне значення, а також охарактеризуйте очікувані результати проведеного наукового дослідження.

Завдання № 7

З метою обґрунтування вибору теми наукової роботи (або курсової роботи) визначте об'єкт та предмет Вашого наукового дослідження.

Вкажіть на взаємозв'язок та взаємозалежність об'єкта і предмета наукового дослідження.

Завдання № 8

З метою обґрунтування вибору теми наукової роботи (або курсової роботи) визначте мету та систему завдань Вашого наукового дослідження.

Вкажіть на взаємозв'язок мети і системи завдань наукового дослідження.

Завдання № 9

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змодельуйте процедуру організації та проведення наукового дослідження.

Охарактеризуйте основні етапи проведення наукового дослідження.

Завдання № 10

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змодельуйте процедуру вибору та конкретизації (уточнення) теми наукового дослідження.

Вкажіть основні критерії та принципи вибору теми наукового дослідження.

Завдання № 11

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змодельуйте підготовчий етап організації та проведення наукового дослідження.

Охарактеризуйте процес підготовки умов для дослідження, а також ступінь дослідження Вашої наукової роботи в науково-монографічних джерелах, практиці діяльності органів влади різних рівнів.

Завдання № 12

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змодельуйте процедуру підготовки бібліографічного опису літератури по проблематиці дослідження.

Вкажіть основні вимоги та принципи формування бібліографії по темі наукового дослідження.

Завдання № 13

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) складіть примірний робочий план наукової роботи.

Охарактеризуйте основні структурні частини наукової роботи, а також основні вимоги до їх змісту.

Завдання № 14

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змодельуйте процедуру вивчення та опрацювання літературних джерел по тематиці дослідження.

Вкажіть на особливості опрацювання науково-монографічної літератури, нормативно-методичних та періодичних видань по проблематиці Вашого наукового дослідження.

Завдання № 15

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змодельуйте процедуру підбору та опрацювання фактичних даних, управлінських документів з проблематики наукового дослідження.

Охарактеризуйте особливості підбору, вивчення та аналізу нормативно-правових, інструктивно-методичних матеріалів, управлінських документів органів управління різних ієрархічних рівнів, що використовуються при підготовці і проведенні вашого наукового дослідження.

Завдання № 16

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змодельуйте процедуру збору та опрацювання статистичних та інформаційно-аналітичних даних в процесі підготовки та проведення наукового дослідження.

Охарактеризуйте правила та методи збору, обробки і зберігання фактичних та статистичних матеріалів у процесі наукового дослідження.

Завдання № 17

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змодельуйте процедуру роботи з систематичними та алфавітними каталогами, бібліографічними довідниками з проблематики дослідження.

Охарактеризуйте правила та принципи роботи з систематичними та алфавітними каталогами.

Завдання № 18

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змодельуйте процедуру роботи з електронними каталогами та пошуковими інформаційними мережами.

Охарактеризуйте особливості використання електронних пошукових мереж та електронних каталогів у процесі наукових досліджень.

Завдання № 19

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) складіть примірну структуру наукової роботи.

Охарактеризуйте основні структурні елементи наукової роботи (реферату або курсової роботи), вкажіть вимоги до їх змісту та оформлення.

Завдання № 20

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) сформууйте примірний перелік використаних джерел з теми наукового дослідження.

Вкажіть основні вимоги та принципи формування і оформлення списку використаних джерел у процесі виконання наукового дослідження.

Завдання № 21

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змодельуйте процедуру захисту результатів проведеного наукового дослідження.

Охарактеризуйте основні етапи захисту, а також вимоги до оформлення супровідних документів, що передбачаються процедурою захисту результатів наукового дослідження.

8. Питання до заліку

1. Які основні продукти отримує наука?
2. Що включає «система наукових знань».
3. Відтворіть шлях створення наукової теорії.
4. Назвіть основні етапи еволюції науки та дайте їм характеристику.
5. Дайте визначення поняттям: «теорія», «наукова ідея», «принцип», «категорія», «методологія», «гіпотеза», «експеримент».
6. Що може бути об'єктом дослідження?
7. За якими ознаками класифікуються наукові дослідження?
8. Які пізнавальні завдання вирішуються у процесі наукового дослідження?
9. Які основні критерії враховуються при виборі теми наукового дослідження?
10. Визначить основні розділи та їх зміст при підготовці техніко-економічного обґрунтування теми.

11. Визначте розбіжності між теоретичними, теоретико-експериментальними та експериментальними дослідженнями.
12. Визначить форми науково-дослідної роботи.
13. Як відбувається процес планування НДР?
14. Які методи використовуються при проведенні наукових досліджень?
15. Дайте визначення поняттям: «аналіз», «синтез», «індукція», «дедукція», «аналогія», «моделювання», «абстрагування», «конкретизація», «системний аналіз».
16. Чим відрізняються загальнонаукові методи досліджень від емпіричних?
17. Які спеціальні методи використовуються у наукових дослідженнях?
18. Висловіть основні вимоги до гіпотези.
19. Які стадії проходить процес розвитку гіпотези?
20. Визначить етапи розвитку аксіоматизації знань.
21. Які види соціологічного дослідження Ви знаєте? Дайте їм характеристику.
22. Які дії передують проведенню соціологічного дослідження?
23. Чим відрізняються фотографія робочого часу працівника від фотографії виробничого процесу?
24. З яких складових формується національна система науково-технічної інформації?
25. Визначить зміст інформаційного забезпечення.
26. Наведіть класифікацію інформаційного забезпечення наукових досліджень.
27. Які основні положення визначає Закон України «Про науково-технічну інформацію»?
28. Чим відрізняються статистична і масова інформація.
29. «Мозкова атака» – що це таке?
30. Які складові включає науково-дослідний процес?
31. Що таке інтелект наукового працівника? Від чого залежить його рівень?
32. Перелічіть основні види документів та дайте їм коротку характеристику.
33. Наведіть основні положення наукової організації праці науковців.
34. Які фактори повинні враховуватися при організації робочого місця дослідника?
35. Перелічіть обладнання робочого місця науковця.
36. Які види ефективності науково-дослідних робіт Ви знаєте? Дайте їм визначення.
37. Що таке попередня, очікувана та фактична економічна ефективність?
38. За якою формулою розраховується коефіцієнт економічної ефективності НДР?
39. Визначте резерви підвищення ефективності науково-дослідних робіт.
40. Яка організація в Україні офіційно засвідчує наукову кваліфікацію?

41. Охарактеризуйте структуру організації освіти і науки в Україні?
42. Перелічіть наукові заклади України.
43. Визначте чим відрізняються наукові ступені від наукових звань.
44. Окресліть напрями міжнародної співпраці у галузі науки.
45. Інтелектуальна власність, її охорона в Україні.
46. Визначить загальні вимоги до науково-дослідної роботи.
47. Охарактеризуйте структуру звіту з науково-дослідної роботи.
48. Які відомості містить реферат звіту з науково-дослідної роботи?
49. Загальні вимоги щодо оформлення звіту з НДР.
50. Охарактеризуйте послідовність складання переліку використаних джерел інформації.
51. Які вимоги висуваються до наукової доповіді?
52. До яких видів видань належать навчальні посібники та підручники?
53. До яких видів видань належать монографії та наукові статті?
54. Рецензія та її зміст.
55. Як називається система (програма) виявлення неправомірних запозичень із відкритих джерел в мережі Інтернет та інших джерел?
56. Метрологічне забезпечення експериментальних досліджень
57. Робоче місце експериментатора та його організація.
58. Вплив психологічних факторів на хід і якість експерименту
59. Основи теорії випадкових похибок та методів оцінки випадкових похибок у вимірюваннях
60. Методи графічної обробки результатів вимірювання

9. Типовий заліковий білет

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
(повне найменування вищого навчального закладу)

Освітній ступінь: магістр

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Семестр: 9

Навчальна дисципліна «Методологія наукового дослідження за фахом»

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Охарактеризуйте поняття «наукометрія»
2. Дайте означення категорій "фундаментальні та прикладні науки".

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту

Протокол № ___ від „___” _____ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Екзаменатор _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

10. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання знань під час заліку

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. Основним завданням заліку є перевірка розуміння студентами програмного матеріалу тренінг-курсу в цілому, розуміння логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатність творчо використовувати отриманні знання.

Оцінювання знань студента під час заліку здійснюється за 30-бальною шкалою, прийнятою ЧНУ ім. Петра Могили.

Завдання в білеті	1	2	3
Оцінювання відповіді в балах	10	10	10

Оцінювання відповідей на питання екзаменаційного білету здійснюється за наступними критеріями:

10 балів за питання білету заслуговує відповідь, в якій студент демонструє системні знання програмного матеріалу, виявляє глибоке володіння понятійним апаратом науки, безпомилково, у достатньому обсязі та самостійно розкриває теоретичний матеріал навчальної програми, правильно та ґрунтовно виконує розрахунки задач, демонструє знання рекомендованої до вивчення літератури, вірно надає та використовує статистичний матеріал, грамотно розробляє пропозиції щодо дій у надзвичайних ситуаціях;

8 балів заслуговує відповідь, в якій студент демонструє системне знання програмного матеріалу, володіє понятійним апаратом науки, але недостатньо глибоко розкриває теоретичні питання, робить механічні помилки у розрахунках або допускає інші несуттєві помилки.

6 балів заслуговує відповідь, в якій студент виявляє розуміння понятійного апарату науки, правильно, але недостатньо глибоко розкриває суттєві елементи теоретичного матеріалу навчальної програми, але в його відповіді зустрічаються суттєві помилки щодо аналізу особливостей формування та функціонування систем охорони праці та цивільного захисту, є значні неточності у використанні статистичного матеріалу та ін.;

0 балів ставлять за таку відповідь на питання білету, в якій студент виявляє незнання основного понятійного апарату науки, не розкриває суттєві елементи теоретичного матеріалу навчальної програми дисципліни, у відповіді відсутній або дуже схематичний (поверховий) аналіз проблемних питань, допущені грубі помилки в задачах або повністю відсутня відповідь на питання білета або рішення задачі.

Критерії оцінювання знань під час поточного контролю

При розрахунку підсумкової оцінки успішності студента з навчальної дисципліни слід вважати, що кожний вид поточної роботи студента має різну питому вагу у формуванні його знань з навчальної дисципліни. З урахуванням

вагомості кожного виду поточної роботи студента успішність його навчання з навчальної дисципліни у підсумку оцінюється у відповідних балах.

Завдання які підлягають оцінюванню	Максимальна оцінка одиниці контролю	Форма звіту
ЗМ 1		
Самостійне вивчення теми: Структурне розуміння методології наукового дослідження	2	Тестові завдання в системі Moodle
Самостійне вивчення теми: Категорії, принципи, теорії, парадигми наукового дослідження	2	Тестові завдання в системі Moodle
Самостійне вивчення теми: Зміст та структура процесу наукового дослідження	2	Тестові завдання в системі Moodle
Самостійне вивчення теми: Основні етапи та форми процесу наукового дослідження	2	Тестові завдання в системі Moodle
Самостійне вивчення теми: Формування результатів наукового дослідження	2	Тестові завдання в системі Moodle
Обов'язкове написання тез на Всеукраїнську студентську конференцію «Могилянські читання - 2018». Участь в конференції.	8	Наявності програмки тез на Всеукраїнську студентську конференцію «Могилянські читання - 2018»
Разом ЗМ 1	18 балів	
ЗМ 2		
Вибір напрямку/теми дипломної магістерської роботи. Визначення підприємств та галузі дослідження дипломної магістерської роботи	1	Заява на обрання напрямку дослідження в системі Moodle
Збір необхідної інформації, вивчення та аналіз літературних та періодичних джерел з обраної тематики	2	Список використаних джерел в системі Moodle
Написання проекту-вступу до дипломної магістерської	4	в системі Moodle

роботи: обґрунтування актуальності теми дослідження, огляд літератури		
Визначення предмета та об'єкта дослідження, мети і завдання дослідження.		в системі Moodle
Визначення методів дослідження	2	в системі Moodle
Складання проекту змісту дипломної магістерської роботи	2	Проект змісту дипломної магістерської роботи в системі Moodle
Написання параграфів основної частини дипломної магістерської роботи:		
Параграф 1.1.	10	1.1. в системі Moodle
Параграф 2.1.	10	2.1. в системі Moodle
Параграф 3.1.	10	3.1. в системі Moodle
Написання висновку до першого розділу (до параграфу 1.1. теоретичної частини) дипломної магістерської роботи	2	Висновок до першого розділу (теоретичної частини) дипломної магістерської роботи в системі Moodle
Перевірка виконаного наукового дослідження в системі «АНТИПЛАГІАТ»	1	Надати фото Print Screen результатів в системі «АНТИПЛАГІАТ» перевірки виконаних робіт з дипломної магістерської роботи в системі Moodle
Написання проекту-вступу до дипломної магістерської роботи зі всіма структурними елементами	3	Вступ дипломної магістерської роботи в системі Moodle
Усний контроль знань	5	Оцінювання в журналі викладача
Разом ЗМ 2	52	
РАЗОМ	70	

11. Список використаних джерел

1. Основи наукових досліджень: методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни / уклад.: О.Г. Терешкін, Т.М. Брикова; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків: ХДУХТ, 2018. – 66 с.
2. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч.посібник/ О.І. Гуторов; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва – Х.: ХНАУ, 2017. – 272с
3. Методологія та організація наукових досліджень: опорний конспект лекцій / уклад.: О.Г. Шидакова-Каменюка, З.І. Кучерук, Г.В. Степанькова; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків: ХДУХТ, 2017. – 56 с.
4. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О.Г. Шидакова-Каменюка, О.В. Самохвалова, С.Г. Олійник та ін. – Харків: ХДУХТ, 2016. – 186 с.
5. Данильян О. Г. Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2017. – 448 с
6. Швець Ф.Д. Методологія і організація наукових досліджень. Навчальний посібник. - Рівне : НУВГП, 2016.-151 с.
7. Методологія системного підходу та наукових досліджень : опорний конспект лекцій / уклад. Н. В. Фоміцька. – Х. : Вид-во Хаар. НАДУ “Магістр”, 2015. – 60 с

Додаткова література

8. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій [Текст] : розроблено на підставі ДСТУ 3008-95 «Документи. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» // Бюлетень ВАК України. – 2011. – № 9/10. – С. 2-10.
9. Введення в дію нового стандарту з бібліографічного опису ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Основні відмінності від ГОСТ 7.1.—84 : Нові правила бібліографічного опису / Державна наукова установа „Книжкова палата України”. - Режим доступу: <http://www.ukrbook.net>.
10. Основи наукових досліджень в економіці: збірник завдань для практичних занять для студентів економічних спеціальностей / уклад.: І.В. Руденко, Н.М. Гаркуша; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків: ФОП Іванченко І.С., 2018. – 52 с
11. Основи наукових досліджень в економіці: мультимедійне супроводження дисципліни для студентів економічних спеціальностей / уклад.: Н.М. Гаркуша, І.В. Руденко; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків: ХДУХТ, 2018. – 118 с.

12. Словник

scientific potential	науковий потенціал
problems and prospects of research.	проблеми и перспективи дослідження
decision	вибір альтернативи
science	наука
methodology	методологія
decision tree	дерево рішень
consciousness	свідомість
integration	інтеграція
method	метод
simulation	моделювання
premise	передумова
limitation	обмеження
economic analysis	економічний аналіз
system approach	системний підхід
parascience	паранаука
the method of cases	метод «кейсів»